

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับการใช้กัญชาและสารระเหย ของนักเรียนวัยรุ่นในเขต กรุงเทพมหานคร นับว่าเป็นการศึกษาที่มีการเก็บข้อมูลค่อนข้างยากลำบาก เพราะอยู่ในช่วงเวลาที่นักเรียนสอบเก็บคะแนนกลางเทอม แต่อย่างไรก็ตามในฐานะที่ผู้วิจัยมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางด้านความประพฤติของนักเรียนนักศึกษา และได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์จากเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนรับผิดชอบในเรื่องการโฆษณา เสพติให้โทษในสถานศึกษา และอาจารย์ฝ่ายปกครองในสถานศึกษาที่เป็นตัวอย่างให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้โดยตรง จึงเป็นการสะดวกที่จะได้ข้อมูลตรงตามความเป็นจริง และเป็นประโยชน์ในทางวิชาการเป็นอย่างมาก

1. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งวิจัยในขอบเขตกังต่อไปนี้

1.1 ท้องการศึกษาทั่วไปหลักของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมว่าสามารถอธิบายนักเรียนวัยรุ่นไทยที่โฆษณา เสพติ หรือไม่โฆษณา เสพติ ได้มากน้อยขนาดไหน

1.2 ท้องการศึกษาเฉพาะกรณีที่นักเรียนเคยมีประสบการณ์ในการใช้กัญชาหรือสารระเหยเท่านั้น ส่วนยา เสพติประเภทอื่นจะไม่ขอกล่าวในที่นี้ เช่น ประเภทยาเม็ทกกดประสาท, ยากระตุ้น เป็นต้น

2. วิธีการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นข้อมูลระดับปฐมภูมิ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แจงและเก็บด้วยตนเอง ในการเก็บแต่ละครั้งจะเป็นกลุ่มขนาดเล็ก เพื่อสะดวกในการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ในบางรายพบว่านักเรียนยังอยู่ในอาการมึนเมาจากกัญชาหรือสารระเหยอยู่ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดโดยการนำรายชื่อสถานศึกษาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ตรวจพบว่ามีนักเรียนนักศึกษาใช้ยา เสพติ จากนั้นนำมาจัดกระทำดังต่อไปนี้

3.1 จักกลุ่มสถานศึกษา (Stratified Random Sampling) ออกเป็น 2 กลุ่ม เฉพาะสถานศึกษาที่ทราบว่า มีนักเรียนใช้ยาเสพติด การจัดแบ่งกลุ่มนั้นผู้วิจัยได้ใช้หลักสุตรการ เรียงเป็นตัวกำหนดในการแบ่ง ปรากฏว่ามีจำนวนสถานศึกษาที่ทราบว่า มีนักเรียนใช้ยาเสพติด ทั้งหมด 27 โรงเรียน โดยจำแนก ดังต่อไปนี้

3.1.1 สถานศึกษาสายสามัญของรัฐบาล 11 โรงเรียน และเอกชน 7 โรงเรียน (ชั้นม.1-ม.6) รวมจำนวนทั้งหมด 18 โรงเรียน

3.1.2 สถานศึกษาสายอาชีวศึกษาของรัฐบาล 4 โรงเรียน และเอกชน 5 โรงเรียน (ปี 1-3) (4) มีจำนวนทั้งหมด 9 โรงเรียน

3.2 ผลจากการจัดกลุ่มตามข้อ 3.1 ได้จับฉลากเลือกแต่ละกลุ่ม (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้ตัวแทนในการศึกษารั้งนี้กลุ่มละ 2 โรงเรียน ผลจากการจับฉลากปรากฏว่า ในกลุ่มสายสามัญจับฉลากได้สถานศึกษาสังกัดรัฐบาลทั้ง 2 โรงเรียน และในกลุ่มอาชีวศึกษา จับฉลากได้สถานศึกษาสังกัดเอกชนทั้ง 2 โรงเรียน

3.3 เมื่อได้รายชื่อสถานศึกษาที่เป็นตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้แล้ว จึงได้ดำเนินการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยตนเองทั้ง 4 โรงเรียน เพื่อชี้แจงข้อความบางตอนและวิธีการตอบแบบสอบถาม และเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียน และอาจารย์ในประเด็นเกี่ยวกับการศึกษารั้งนี้ เนื่องจากการตอบเกี่ยวกับประสบการณ์การใช้ยาเสพติด ผู้ตอบมักจะระวังเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้วิจัยไม่ทราบว่าผู้ตอบบางคน เคยมีประสบการณ์มาก่อนหรือไม่ สำหรับกลุ่มนักเรียนที่เคยมีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด ก็ให้ความร่วมมือด้วยดีอย่างมาก ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยเคยรู้จักคุ้นเคยมาก่อนเป็นบางคนเคย

(4) เหตุที่เลือกศึกษาเฉพาะนักศึกษาปีที่ 1-3 เท่านั้น เพราะไม่ต้องการให้กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษารั้งนี้มีความแตกต่างในด้าน อายุ และหลักสูตรการศึกษามากนัก อย่างไรก็ตามผู้วิจัยสามารถกล่าวอ้างได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษารั้งนี้ จะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน (homogenous) เพราะอยู่ในสภาพแวดล้อมของสังคมเมืองอย่างเดียวกันจึงมีโอกาสที่จะได้รับการ เรียนรู้สังคมในสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะค่อนข้างเท่าเทียมกัน

ทราบภูมิหลังมาบ้าง จึงสามารถตรวจสอบได้ว่านักเรียนตอบได้ตรงความจริงหรือไม่ มีบางคนเท่านั้นที่พยายามตอบจำนวนความถี่ ในการใช้ยาเสพติดไม่ค่อยตรงกับความเป็นจริงเท่าที่ควรคือ ตอบเกี่ยวกับระดับความถี่ในการใช้น้อยกว่าความเป็นจริงไปบ้าง ซึ่งอาจจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากความรู้สึกเกรงกลัวที่ว่าผู้วิจัยจะทราบว่าเขายังคงใช้อยู่ เพราะนักเรียนบางส่วนทราบว่าผู้วิจัยเป็นใคร และทำงานอะไรอยู่ที่ไหน (5)

4. ขนาดตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ 500 คน ประกอบด้วยผู้ที่ไม่เคยใช้เลย ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ และผู้ที่ยังคงใช้อยู่เป็นครั้งคราวหรือเป็นประจำ เป็นต้น (6)

อย่างไรก็ดี ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวมาตรวจสอบอีกครั้งก่อนลงรหัส และพบว่า มีเพียง 279 ฉบับ หรือร้อยละ 93.0 ที่มีความสมบูรณ์และสามารถนำไปวิเคราะห์ได้

(5) รายละเอียดต่าง ๆ ที่สามารถจะเป็นเครื่องชี้ว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นใคร อยู่สถานศึกษาใด ผู้วิจัยไม่สามารถจะแจ้งรายละเอียดให้ทราบได้ เพราะลักษณะการกระทำผิดดังกล่าว จะมีผลกระทบในทางลบต่อผู้ที่ให้ข้อมูล และสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้แจ้งให้นักเรียนและผู้รับผิดชอบของสถานศึกษาได้ทราบว่า (ข้อมูลต่าง ๆ อันอาจจะมีผลกระทบต่อนักเรียนและสถานศึกษาในภายหลัง) ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ จะไม่มีการแจ้งให้ผู้อื่นทราบเลยเป็นการศึกษาเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในทางวิชาการเท่านั้น

(6) ความความเป็นจริงแล้ว ผู้วิจัยต้องการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่กว่านี้ อีกมาก แต่เนื่องจากผู้วิจัยมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาที่ทำการศึกษาครั้งนี้ ประกอบกับในระหว่างที่ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลปรากฏว่าเป็นช่วงที่โรงเรียนต่าง ๆ กำลังเก็บคะแนนสอบกลางภาคการศึกษา ผู้วิจัยจึงต้องเลื่อนเวลาในการเก็บข้อมูล จึงเป็นเหตุให้จำนวนสถานศึกษาที่ตั้งใจว่า จะเก็บข้อมูลต้องลดจำนวนลง ผลก็คือ ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ผู้มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติดน้อยเกินไป และมีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือมาวิเคราะห์ข้อมูล เพราะค่าสถิติแต่ละตัวก็จะมีข้อจำกัดในการใช้จึงทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถนำค่าสถิติมาใช้อธิบายได้

5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมาชุดหนึ่ง โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน

5.1 ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานส่วนตัวของตัวอย่าง

5.2 ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในการใช้กัญชาหรือสารระเหย
ในตอนที่ 2 นี้ ลักษณะคำถามจะแยกออกจากกันระหว่างผู้ที่ใช้กัญชาหรือสารระเหย การตอบ
แบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ

5.2.1 สำหรับผู้ตอบที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการใช้กัญชาหรือสารระเหย
จะตอบข้อ 1-9 และข้อ 23-27 เท่านั้น

5.2.2 สำหรับผู้ตอบที่เคยมีประสบการณ์ในการใช้กัญชาหรือสารระเหย
เพียงครั้งเดียวแล้วเลิกได้ จะตอบข้อ 1-41

5.2.3 สำหรับผู้ที่เคยใช้มากกว่า 1 ครั้งหรือ/และยังคงใช้อยู่ จะตอบ
ข้อ 1-49

6. การทดสอบแบบสอบถาม (Pre-test)

ผู้วิจัยได้เลือกสถานศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการทดสอบแบบสอบถาม
จากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาจริง แต่เป็นสถานศึกษา
ที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดนนทบุรีโดยผู้วิจัยใช้นักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้กัญชาและสารระ-
เหย (Known group) ทั้งหมด จำนวน 30 คน ผลจากการทดสอบค่าความน่าเชื่อถือ
ของแบบสอบถาม เพื่อนำมาใช้วัดตัวแปรในสมมติฐานต่าง ๆ ปรากฏดังนี้

6.1 การค้นหาสมาคมที่แตกต่าง (differential association)

alpha = 0.68311

standard item alpha = 0.71324

6.2 การให้นิยามความหมาย (definition)

alpha = 0.36455

standard item alpha = 0.56450

6.3 การเสริมแรงที่แตกต่าง (differential reinforcement)

alpha = 0.76356

standard item alpha = 0.74436

6.4 การเลียนแบบ (imitation)	
alpha	= 0.61989
standard item alpha	= 0.75108

(ดูรายละเอียดได้จากภาคผนวก ข.)

7. ตัวแปรและการวัดตัวแปร

ตัวแปรที่นำมาศึกษา และปรากฏในสมมติฐานการวิจัยดังนี้

7.1 ตัวแปรอิสระประกอบด้วย

7.1.1 การคบหาสมาคมที่แตกต่าง (differential association)

7.1.2 การเลียนแบบ (imitation)

7.1.3 การให้ความหมายในทางบวก(นิยมชมชอบ)การไม่ได้มองว่าเป็น
สิ่งที่ไม่พึงปรารถนา(Positive or Neutralizing
Definitions)

7.1.4 การเสริมแรงที่แตกต่าง (Differential Reinforcement)

7.2 ตัวแปรตาม คือ ระดับการใช้ยาเสพติด (กัญชา และสารระเหย)

7.3 ตัวแปรควบคุม

7.3.1 ปัญหาส่วนบุคคล

7.3.2 ความเข้ายวน

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ 4 ตัวแปรดังกล่าวข้างต้น คือ การคบหาสมาคมที่แตกต่าง การเลียนแบบ การให้ความหมายในทางบวกหรือการไม่ได้มองว่าเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา และการเสริมแรงที่แตกต่าง มีวิธีการวัดดังนี้

1. การวัดการคบหาสมาคมที่แตกต่าง วัดโดยให้นักเรียนตอบจำนวนเพื่อนสนิทที่นักเรียนมีอยู่ทั้งในละแวกบ้านและโรงเรียน ว่ามีหรือไม่ ถ้ามี ๆ ก็คน เพื่อนสนิทดังกล่าว มีการใช้ยาเสพติดบ้างหรือไม่ ถ้ามี..มีสัดส่วนเป็นอย่างไร คือความถี่ในการใช้ตั้งแต่ไม่นาน ๆ ครั้ง จนถึงใช้ทุกวัน ความแตกต่างของเพื่อนสนิทที่คบหาสมาคมด้วยจะมีตั้งแต่ไม่มีใครใช้ยาเสพติดเลย มีคนเดียวเคยใช้แค่เลิกได้แล้ว... จนกระทั่งถึงมีมากกว่า 3 คนที่ยังคงใช้อยู่เป็นประจำ ระดับความแตกต่างจะมีทั้งหมด 14 ระดับ ถ้าตอบว่ามีเพียงคนเดียวที่ใช้ถือว่า

คบหาสมาคมกับผู้ที่ใช้ยาเสพติดน้อย หรือมีเพื่อนสนิทที่ใช้ยาแค่เล็กน้อยแล้วทั้งหมด ถือว่ามี การคบหาสมาคมกับเพื่อนที่ใช้ยาเสพติดค่อนข้างน้อย ถ้ามีทั้งใช้และไม่ใช้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ถือว่าคบหาสมาคมกับเพื่อนที่ใช้ยาเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง แต่ถ้าเพื่อนสนิททุกคนที่คบหา สมาคมด้วยใช้ยาเสพติดทุกคน ถือว่ามีการคบหาสมาคมกับเพื่อนสนิทที่ใช้ยาเสพติดอยู่ในระดับ มาก นอกจากนี้ยังมีเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในการคบหาสมาคม ว่ามีจำนวนกี่ปี ถ้าคบหาสมาคม เป็นเวลานาน โอกาสที่จะใช้ยาเสพติดจะมีมาก ถ้าคบหาสมาคมระยะเวลาสั้น โอกาสอาจ จะไม่มีหรือน้อยมาก การคบหาสมาคมกันนานพอควรโอกาสที่จะใช้ยาเสพติดครั้งต่อครั้ง เป็นต้น

การให้คะแนนการคบหาสมาคมที่แตกต่าง ประกอบด้วย

1. จำนวนเพื่อนสนิทที่ใช้ยาเสพติดทั้งในละแวกบ้านและในโรงเรียนทั้งหมด

จำนวนออกเป็น 14 ระดับ โดยกำหนดการให้คะแนนดังนี้

- ไม่มีใครใช้หรือไม่มีประสบการณ์เลย 0 คะแนน
 - มีเพื่อนสนิท 1 คน
 - มีเพื่อนสนิท 2 คน
 - มีเพื่อนสนิท 3 คน
 - มีเพื่อนสนิทมากกว่า 3 คน
- } เคยใช้แต่เลิก
ไปแล้วทุกคน
- 1 คะแนน
- มีเพื่อนสนิท 2 คน
 - มีเพื่อนสนิท 3 คน
 - มีเพื่อนสนิทมากกว่า 3 คน
- } เคยใช้แต่เลิกได้
แล้วครั้งต่อครั้ง
หรือเป็นส่วนใหญ่
- 2 คะแนน
- มีเพื่อนสนิท 1 คน
 - มีเพื่อนสนิท 2 คน
 - มีเพื่อนสนิท 3 คน
 - มีเพื่อนสนิทมากกว่า 3 คน
- } ทุกคนยังคงใช้อยู่
- 3 คะแนน

2. ความถี่ในการใช้ยาเสพติดของเพื่อนสนิท ทั้งในละแวกบ้านและในโรงเรียน

ได้กำหนดคะแนนดังนี้

- นาน ๆ ครั้ง 1 คะแนน
- ประมาณสัปดาห์ละครั้ง 2 คะแนน
- ประมาณสัปดาห์ละหลายครั้ง 3 คะแนน

- เกือบทุกวัน 4 คะแนน
- ทุกวัน 5 คะแนน

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการคบหาสมาคมกับเพื่อนสนิทที่ใช้ยาเสพติด ทั้งใน
ระแวกบ้านและในโรงเรียน ได้กำหนดคะแนนดังนี้

- 3.1 นักเรียนระดับมัธยมศึกษา (ม.1-3) กำหนดการให้คะแนน คือ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี	1	คะแนน
2-4 ปี	2	คะแนน
มากกว่า 4 ปี	3	คะแนน

3.2 นักเรียนระดับมัธยมศึกษา (ม.4-6) และอาชีวศึกษา (ปี 1-3)
ได้กำหนดการให้คะแนน ดังนี้

น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี	1	คะแนน
2-4 ปี	2	คะแนน
มากกว่า 4 ปี	3	คะแนน

นำคะแนนต่าง ๆ ในแต่ละข้อที่ผู้ตอบเลือกมาคำนวณ และนำมาจัดกลุ่มการ
คบหาสมาคมที่แตกต่างใหม่ โดยกำหนดเกณฑ์การจัดกลุ่มดังนี้

เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินระดับการคบหาสมาคมที่แตกต่าง

0	คะแนน	หมายถึง	ไม่คบหาสมาคมกับผู้ใช้ยาเสพติดเลย
1-10	คะแนน	หมายถึง	คบหาสมาคมกับผู้ใช้ยาเสพติดน้อย
11-20	คะแนน	หมายถึง	คบหาสมาคมกับผู้ใช้ยาเสพติดครั้งต่อครั้ง
20	คะแนน	หมายถึง	คบหาสมาคมกับผู้ใช้ยาเสพติดมาก

(ดูได้จากแบบสอบถามข้อที่ 23-27)

2. การวัดการเปลี่ยนแปลง การวัดตัวแปรนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อถามว่า "การใช้ยาเสพติดหรือ
สารระเหย เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ถ้าใช่เปลี่ยนแปลงจากใครให้ระบุทั้งบุคคลและ
สื่อมวลชน การเปลี่ยนแปลงจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนบุคคลและสื่อมวลชนที่เปลี่ยนแปลง

(ดูได้จากแบบสอบถามข้อที่ 14, 21 และ 22)

3. การวัดการให้ความหมายในทางบวกหรือการไม่ได้มองว่าการใช้ยาเสพติด เป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่พึงปรารถนา

ในการวัดตัวแปรนี้ ผู้วิจัยได้ให้ผู้ตอบได้พิจารณาคำตอบที่มีต่อความรู้สึกที่แท้จริงต่อกัญชาและสารระเหย บุคคลที่มีความสำคัญต่อผู้ตอบมีความรู้สึกพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจ มีความรู้สึกในทางบวก กลาง ๆ หรือทางลบ การที่ความจากท่าทีและปฏิกิริยาของบิดามารดา ครูอาจารย์ เพื่อนสนิทของผู้ใช้ยาเสพติดทางบวกหรือทางลบ การให้ความหมายเกี่ยวกับความรุนแรงที่จะได้รับโทษจากสถานศึกษาหรือกฎหมายของบ้านเมือง การให้ความหมายต่อสารเสพติดดังกล่าวสามารถวัดได้ดังนี้

3.1 การให้ความหมายทางบวก หมายถึง การที่เห็นว่ายาเสพติดให้ประโยชน์ หรือสามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาก็ เช่น สามารถเข้ากับเพื่อน ๆ ได้ คนเองมีความสำคัญมากขึ้น มีความรู้สึกสนุกสนานรื่นเริง มีความสุข เหล่านี้ เป็นต้น

3.2 การให้ความหมายกลาง ๆ หมายถึง การไม่ได้แสดงให้เห็นว่าการใช้กัญชาหรือสารระเหย เป็นสิ่งที่ไม่ดี หรือมีโทษ

3.3 การให้ความหมายทางลบ หมายถึง การที่เห็นว่าการใช้ยาเสพติดนั้น มีแต่ความไม่ดียุบายประการทั้งปวง มีแต่จะเป็นโทษต่อตนเอง สังคม รวมทั้งมีกฎหมายอีกด้วย

คะแนนการให้ความหมายในทางบวกหรือการไม่ได้มองว่าการใช้ยาเสพติด เป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่พึงปรารถนา ประกอบด้วย

1. เหตุผลของการไม่ใช้ยาเสพติด (คำถามข้อ 4 สำหรับประเด็นกัญชา ข้อ 5 สำหรับประเด็นสารระเหย) สำหรับผู้ที่ตอบว่า

- กลัวเสียอนาคต เสียประโยชน์ หรือเสียรางวัล
 - กลัวถูกลงโทษ ถูกดู ถูกรังเกียจ
 - กลัวบุคคลสำคัญไม่พอใจหรือโกรธ
 - กลัวเป็นอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ
 - ไม่สนใจรังเกียจ
- } -1 คะแนน
- ไม่ต้องการกระทำผิดซ้ำอีก
 - ใจลงถูกใจพอใจแล้ว
- } 1 คะแนน

2. การให้ความหมายต่อสัญญาและสารระเหย

- ความหมายทางลบ -1 คะแนน
- ความหมายกลาง ๆ 1 คะแนน
- ความหมายทางบวก 2 คะแนน

3. ท่าทีของบุคคลสำคัญต่อการใช้ยาเสพติด

- ไม่มีบุคคลสำคัญ 0 คะแนน
- ไม่พึงพอใจ -1 คะแนน
- ไม่ทราบว่าผู้ทอบใช้ 1 คะแนน
- เฉย ๆ ไม่ยืนยันหรือร้าย 2 คะแนน
- เลื่อมใสศรัทธา 3 คะแนน

4. ปฏิกริยาในทางลบของบุคคลสำคัญ

- ไม่มีบุคคลสำคัญมากจะนึกถึง 0 คะแนน
- คำนึงถึงอย่างมาก 1 คะแนน
- คำนึงถึงค่อนข้างมาก 2 คะแนน
- คำนึงถึงบ้างพอควร 3 คะแนน
- คำนึงถึงบ้างเล็กน้อย 4 คะแนน
- ไม่คำนึงถึงเลย 5 คะแนน

5. การให้ความหมายเกี่ยวกับความรุนแรงที่จะได้รับโทษจากสถาบันการศึกษา หรือกฎหมายของบ้านเมือง

- ไม่ได้มีการทักสินใจเพราะการใช้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ 1 คะแนน
- ตอนนั้นแรงกดดันหรือความเข้ายวนมีมากจนลืมกลัว 2 คะแนน
- ไม่ได้ตระหนักเพราะไม่มีใครทราบ 3 คะแนน
- ไม่ได้ตระหนัก เพราะผู้ที่จะทราบไม่รังเกียจหรือแสดงท่าทีว่ารังเกียจการใช้ 4 คะแนน
- ตระหนักอยู่เหมือนกันแต่ไม่กลัวเพราะได้มากกว่าเสีย 5 คะแนน
- ตระหนักอยู่เป็นอย่างดีแต่คิดว่า เป็นการเสี่ยงที่คุ้มค่า 6 คะแนน

เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินระดับการให้ความหมายในทางบวกหรือการไม่คุ้มครองว่า
การใช้ยาเสพติดเป็นสิ่งที่ไม่มีสิ่งปรารถนา ดังนี้

น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 คะแนน หมายถึง การให้ความหมายทางลบ
6-10 คะแนน หมายถึง การให้ความหมายกลาง ๆ
มากกว่า 10 คะแนน หมายถึง การให้ความหมายทางบวก
(ดูได้จากแบบสอบถามข้อที่ 4, 5, 9, 30, 31, 32, 33, 36, 37)

4. การวัดการเสริมแรงที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยได้ให้ผู้ตอบได้พิจารณาข้อถาม
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับรางวัลที่คาดว่าจะได้รับจากบุคคลสำคัญ (บุคคลที่แคร์มาก) ไม่ว่าจะเป็น
รางวัลทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นผลมาจากการไม่ใช้หรือการใช้กัญชา การยืนยันยังตั้งใจ
ก่อนตัดสินใจใช้ยาเสพติด ท่าทีของบุคคลอื่นภายหลังจากที่มีการใช้กัญชาหรือสารระเหย เช่น

ในขณะที่ใช้กัญชาหรือสารระเหย แล้วบุคคลนั้นได้รับความพึงพอใจ ได้รับการ
การสนับสนุน การไม่ถูกลงโทษหรือถูกดู หมายถึงบุคคลนั้นได้รับการเสริมแรงทางบวก แต่ถ้า
เป็นท่าทีที่ไม่ได้รับความพึงพอใจ ถูกดู หรือถูกว่ากล่าวตักเตือน หมายถึงการใช้กัญชาหรือ
สารระเหยได้รับการเสริมแรงทางลบ ทั้งหมดจึงกล่าวข้างต้นเป็นการเสริมแรงทางสังคม
แต่ถ้าบุคคลนั้นใช้ยาเสพติดแล้ว มีความรู้สึกดีใจในรสชาติ สามารถใช้แก้ปัญหาส่วนตัวได้
หรือใช้แล้วตนเองมีความสุข มีความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองดีขึ้น หรือการใช้สิ่งดังกล่าวไม่มี
ใครทราบว่าใช้ ถือเป็น การเสริมแรงทางบวก แต่ถ้าการใช้นั้นผู้ใช้มีความรู้สึกเจ็บป่วยทาง
ร่างกาย ไม่สบาย มีอาการแพ้ แสบจมูก กลั้วร่างกายจะได้รับอันตราย ถือเป็น การได้รับ
การเสริมแรงในทางลบ ที่ไม่ใช่ทางสังคม

การให้คะแนนการเสริมแรงที่แตกต่าง ประกอบด้วย

1. ประสมการณ์การได้รับรางวัลจากบุคคลสำคัญ
 - ไม่มีบุคคลสำคัญหรือจะมีก็คนที่ถามแต่ไม่เคยได้รับรางวัล 0 คะแนน
 - มีบุคคลสำคัญคนเดียวและเคยได้รับรางวัล 1 คะแนน
 - มีบุคคลสำคัญสองคนและเคยได้รับรางวัลจากทั้ง 2 คน 2 คะแนน
 - มีบุคคลสำคัญสามคนและเคยได้รับรางวัลจากทั้ง 3 คน 3 คะแนน
 - มีบุคคลสำคัญสี่คนและเคยได้รับรางวัลจากทั้ง 4 คน 4 คะแนน

(หมายเหตุ ให้ถือการได้รับรางวัลเป็นเกณฑ์ในการให้คะแนน เช่น สมมตินักเรียนตอบว่า มีบุคคลสำคัญ 3 คนแต่มีเพียง 2 คนที่เคยให้รางวัล นักเรียนจะอีก คะแนนสำหรับการตอบข้อนี้เท่ากับ 2 คะแนน เป็นต้น)

2. ปฏิกริยาหรือท่าทีของบุคคลสำคัญหลังจากการใช้ยาเสพติด

- ไม่มีบุคคลสำคัญ 0 คะแนน
- ทุกคนหรือส่วนใหญ่แสดงความไม่พึงพอใจ โกรธ
 ดูว่าเอา -1 คะแนน
- บางคนจะไม่โกรธ ไม่พอใจ ดูว่า ฯลฯ บางคนเฉย ๆ 1 คะแนน
 ไม่ว่าอะไร แต่บางคนเห็นด้วยหรือสนับสนุน
- ทุกคนหรือส่วนใหญ่เฉย ๆ ไม่ว่าอะไร 2 คะแนน
- ทุกคนหรือส่วนใหญ่มีท่าทีว่าเห็นด้วยหรือสนับสนุน 3 คะแนน

3. การเสริมแรงทางสังคม

- ไม่มีบุคคลสำคัญ 0 คะแนน
- ไม่มีใครทราบว่า ใช้ยาเสพติดครั้งแรก 1 คะแนน
- บุคคลสำคัญเฉย ๆ ไม่ว่าอะไร 2 คะแนน
- การถูกดูว่ากล่าว ตักเตือนไม่มีความหมายพอทนได้ 3 คะแนน
- ใช้ยาเสพติดแล้วเข้ากับเพื่อน ๆ ได้ดี 4 คะแนน
- การสนับสนุนที่ได้รับ มีความหมายมากกว่าการถูกลงโทษ 5 คะแนน

4. การเสริมแรงที่ไม่ใช่ทางสังคม

- ใช้ไปโดยที่ไม่รู้ 0 คะแนน
- ยังสงสัยในผลที่ใช้ครั้งแรก 1 คะแนน
- ยังคิดใจในรถซาด 2 คะแนน
- ยังมีปัญหาที่คิดว่าจะช่วยแก้ไขได้ 3 คะแนน
- รู้สึกว่าตนเองมีความสุข 4 คะแนน
- เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นในกลุ่มแล้ว รู้สึกว่าตนเอง
 ดีขึ้น 5 คะแนน

5. ความรู้สึกที่ได้รับภายหลังจากการใช้กัญชา ครั้งแรก

- กลัวอันตราย อาเจียร คอแห้ง เวียนศีรษะ -1 คะแนน
- ไม่รู้สึกผิดปกติ หรือคอบไม่ถูก 1 คะแนน
- สนุกสนาน ชบชื่น รื่นเริง คื่นคั้น รู้สึกกล้ามากกว่าในภาวะปกติ 2 คะแนน

ความรู้สึกที่ได้รับภายหลังจากการใช้สารระเหย ครั้งแรก

- เมา แสบจมูก -1 คะแนน
- หายกภูมิใจ จิตใจสบายดีขึ้น, หายจากอาการไม่สบายทางร่างกาย, โลงจมูก 1 คะแนน

เกณฑ์ใช้ตัดสินระดับการเสริมแรงที่แตกต่าง

น้อยกว่า 7 คะแนน หมายถึง ได้รับการเสริมแรงทางลบ

8-11 คะแนน หมายถึง ได้รับการเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบ

มากกว่า 11 คะแนน หมายถึง ได้รับการเสริมแรงทางบวก

(ดูได้จากแบบสอบถามข้อที่ 8, 10, 28, 29, 40, 42, และ 44)

ตัวแปรตาม

ในการศึกษานี้ มีตัวแปรตามเพียงตัวเดียว คือ ระดับการใช้ยาเสพติด ประกอบด้วยความถี่ในการใช้ ทั้งแต่ไม่เคยใช้เลย เคยใช้ครั้งเดียว นาน ๆ ใช้ครั้งประมาณสัปดาห์ละครั้ง ประมาณสัปดาห์ละหลายครั้ง เกือบทุกวันและใช้ทุกวัน ทั้งหมดมี 7 ระดับ

นอกจากนี้ ยังให้ผู้ตอบได้พิจารณาตนเองว่าคิดหรือไม่คิดยาเสพติด โดยใช้ระดับความต้องการที่จะเกิดขึ้นเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ทั้งหมดมี 7 ระดับดังนี้ รู้สึกเฉย ๆ ไม่มีปฏิกิริยาอะไร เพื่อนชักชวนไม่เคยปฏิเสธ เมื่อมีความรู้สึกต้องการจะต้องใช้ทุกครั้ง ไม่สามารถอดกสันได้เมื่อเห็นคนอื่นใช้อยู่ ไม่สามารถอดกสันได้เมื่อได้กลิ่น เพียงแค่ได้เห็นรูปภาพก็เกิดความต้องการแล้ว และเพียงแค่ได้ยินคนอื่นพูดถึงก็เกิดความต้องการขึ้นมาทันทีทันใด ในแต่ละระดับจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นระดับการคิดยาเสพติดที่แตกต่างกัน

เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินระดับการศึกษาศัพท

ถ้าผู้ตอบเลือก 2 ระดับแรก หมายถึง ไม่ดี

ถ้าผู้ตอบเลือกอีก 2 ระดับต่อมา หมายถึง ค่อนข้างจะดี

ถ้าผู้ตอบเลือกอีก 2 ระดับต่อมา หมายถึง ดี

ถ้าตอบอันที่สุดท้าย หมายถึง ดีค่อนข้างมาก

(ฎได้จากแบบสอบถามข้อที่ 15, 16, 45, 46, 47, 48 และ 49)

ตัวแปรความคุม

คือตัวแปรอิสระของแต่ละบุคคล ถ้าบุคคลนั้นเรียนไม่ดี มีความรู้สึกเชิง
เบื่อหน่ายทั้งที่บ้านและทางโรงเรียนอยู่เสมอ ๆ หรือเป็นประจำ ถือว่ามีปัญหาส่วนตัว
มาก แต่ถ้าการเรียนระดับปานกลาง รู้สึกเชิงบ้านและโรงเรียนเป็นบางครั้ง ถือว่ามีปัญหา
ปานกลาง แต่ถ้าเรียนได้คะแนนค่อนข้างดีขึ้นไป ไม่เคยมีความรู้สึกเชิงหรือเบื่อหน่ายทั้ง
ที่บ้านหรือทางโรงเรียนหรือถ้ามีเป็นเพียงบางโอกาสหรือนาน ๆ ครั้ง อันรวมถึงสถาน-
ภาพสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัวด้วยทั้งหมดดังกล่าว ถือว่าเป็นปัญหาส่วนตัว
(ฎได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อที่ 10, 14, 15, 18)

ความเข้ายวน หมายถึง พวกมากลาไป งานปาร์ตี้หรือแวกวงทางสังคม
อำนวยให้ (ฎได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อที่ 14)

9. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้นำเสนอในรูปตารางแสดง
ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ซึ่งเสนอค่าสถิติเพื่อแปรความหมาย
ของข้อมูล ดังนี้

9.1 ค่าร้อยละ เป็นการแสดงให้เห็นความแตกต่างกันในเรื่องต่าง ๆ ระหว่าง
ผู้ที่ใช่ยาเสพติดและผู้ที่ไม่ใช่ยาเสพติด

9.2 ค่า Lambda (λ) (Guttman coefficient of predictability)
เป็นการวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เป็นการทดสอบแบบมีทิศทาง(asymmetric)
และแบบไม่มีทิศทาง (symmetric) ใช้วัดข้อมูลในระดับนามอันดับ ไม่จำกัด
ขนาดของตาราง ขนาดของแถวกับสคมีขนาดแตกต่างกันได้ (Mueller, et. al.,